

Република Србија

ЦЕНТАР ЗА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ И УСВОЈЕЊЕ БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2018. ГОДИНУ

ЦЕНТАР ЗА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ
И УСВОЈЕЊЕ БЕОГРАД

Београд, фебруар 2019.

УВОД	1
1. УСТАНОВА КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА	2
1.1.Организација и услови рада.....	2
Организација рада установе.....	2
Органи управљања.....	4
Услови рада	4
Делатност којом се установа бави и услуге које пружа	5
1.2.Запослени радници	6
1.3.Стручно усавршавање запослених.....	8
1.4.Сарадња са другим актерима.....	11
2. ХРАНИТЕЉСКЕ ПОРОДИЦЕ КАО ПРУЖАОЦИ УСЛУГЕ ПОРОДИЧНОГ СМЕШТАЈА	11
2.1. Број хранитељских породица	11
2.2. Структура хранитељских породица (активне породице)	14
2.3. Сродничке хранитељске породице	18
2.4. Хранитељске породице које брину о деци са развојним или здравственим сметњама	19
2.5. Ургентан и повремени породични смештај	19
2.6. Флуктуација хранитељских породица - регрутовање нових и престанак важења лиценце	20
3. КОРИСНИЦИ ПОРОДИЧНОГ СМЕШТАЈА	21
3.1.Број деце и младих на породичном смештају.....	21
3.2.Деца и млади према старости, пребивалишту пре смештаја и разлогима смештаја.....	22
3.3.Корисници према дужини боравка, сметњама у развоју, образовању, контактима са породицом, старатељској заштити и разлогима престанка смештаја	23
Дужина боравка деце у хранитељским породицама	23
Породични смештај деце са сметњама у развоју	24
Образовање деце и младих на породичном смештају	25
Одржавање контакта са сродницима	26
Разлоги прекида смештаја и средина у коју су деца прешла.....	27
3.4. Корисници према изложености насиљу	28
4. СТРУЧНИ РАД	29
4.1. Праћење и подршке хранитељским породицама.....	29
4.2. Планирање подршке деци и хранитељским породицама	30
4.3. Извештавање	31
4.4. Обука и процена опште подобности кандидата за хранитељство	32
4.5. Едукативни рад са лиценцираним хранитељским породицама и програми за децу и младе	32
4.6.Супервизијски рад	34
4.7. Активности у оквиру промоције породичног смештаја	35
5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	35

ЦЕНТАР ЗА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ И УСВОЈЕЊЕ БЕОГРАД

Место седишта: Београд

Година оснивања: 2008.

ВД Директор: Мирјана Новаков

E-mail: office@hraniteljstvocps.gov.rs

Адреса: Радослава Грујића број 17, 11000 Београд

Телефон/факс: 011/ 24-21-219 и 011/ 24-21-191

УВОД

Центар за породични смештај и усвојење Београд¹ је установа социјалне заштите чији је оснивач Влада Републике Србије („Службени гласник РС“, бр.58/08). Делатност установе је прописана Законом о социјалној заштити („Службени гласник РС“, бр. 24/2011), Правилником о хранитељству („Службени гласник РС“, бр.36/08) и Уредбом о изменама и допунама Уредбе о мрежи установа социјалне заштите („Службени гласник РС, бр. 12/2013).

Центар је почeo са радом 1. децембра 2008. године под називом Центар за породични смештај деце и омладине. Установа је променила назив 2012. године сходно Закону о социјалној заштити који дефинише делатност установе. Центар и даље у вршењу јавних овлашћења пружа услуге за децу и младе, односно не пружа услугу породичног смештаја за одрасле и старије и не обавља послове у области усвојења.

Извештај о раду Центра обухвата период од 01.01.2018. године до 31.12. 2018. године. Односи се на кориснике и запослене.

Специфичност Центара, односно установа овог типа у односу на друге установе које пружају услугу смештаја за децу и младе, је у томе што су корисници услуге хранитељске породице (Уредба о мрежи установа социјалне заштите). Хранитељи брину о деци/младима у кругу своје породице - непосредно пружају услугу смештаја. Истовремено хранитељи користе услуге које Центар пружа у оквиру своје делатности.

Циљ сачињавања извештаја је анализа о раду установе, праћење услова и резултата рада током времена са фокусом на протеклу годину (2018.).

Анализа о раду установе представља основ за планирање рада Центра , али може бити и шире коришћена за планирање правца даљег развоја услуга социјалне заштите и унапређивање квалитета услуге породичног смештаја.

Извештај је првенствено намењен оснивачу - Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Управном одбору Центра, Републичком заводу за социјалну заштиту и запосленима.

¹ у даљем тексту Центар

Извештај је након усвајања од стране Управног одбора доступан на увид јавности на сајту Центра (www.hraniteljstvocps.gov.rs).

Годишњи извештај о раду ЦПСУ Београд за 2018. годину је сачињен у два извештајна формата:

1. Статистички извештај у програму Аурора
2. Наративни извештај о раду у Word програму

Оба извештаја сачињена су на основу података које стручни радници континуирано током године уносе у базу података.

Наративни извештај садржи шире податке, образложења и интерпретацију података. Конципиран је на следећи начин:

1. Установа као пружалац услуга – организација и услови рада, делатност којом се установа бави, људски ресурси, обука и усавршавање стручних радника; сарадња са релевантним установама/ организацијама и и са донаторима;
2. Хранитељске породице као пружаоци услуга – број, структура према различитим показатељима, флукутација хранитеља;
3. Корисници услуге породичног смештаја – број, структура према различитим показатељима, флукутација корисника;
4. Стручни рад – непосредни рад са корисницима у кућним посетама, планирање подршке деци и хранитељским породицама, извештавање, едукативни рад са лиценцираним хранитељским породицама и реализација програма за децу и младе, обука и процена кандидата за хранитељство, супервизијски рад, промоција породичног смештаја;
5. Закључна разматрања – завршна разматрања, најважнији закључци, препоруке и потребе.

1. УСТАНОВА КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА

1.1. Организација и услови рада

Организација рада установе

Центар је формиран за територију коју чине: град Београд (17 општина), Колубарски управни округ (град Ваљево и 4 општине – Осечина, Мионица, Љиг и Уб) и Мачвански управни округ (град Шабац и 7 општина – Богатић, Лозница, Владимирци, Коцељева, Мали Зворник, Крупањ и Љубовија). Центар обавља своју делатност на **целој територији**. Географски то је површина од близу **9000** квадратних километара.

У оквиру Центра су образоване следеће **организационе јединице**:

1. Канцеларија директора Центра;
2. Служба за процену, праћење, подршку и обуку хранитељских породица и унапређивање хранитељства (у даљем тексту: Служба).

У оквиру Службе формиране су радне јединице за обављање послова ван седишта Центра и то:

1. Радна јединица Ваљево за територију Колубарског округа и општину Коцељева;
2. Радна јединица Лозница за територију Маčванског округа (без општине Коцељева).

У оквиру РЈ Лозница формирана је Канцеларија за општине Шабац, Владимирици и Богатић (у даљем тексту: Канцеларија Шабац).

Посебним актом образована су стална стручна тела као што су Тим за заштиту деце од занемаривања и злостављања (Интерни тим за поступање у случају насиља над корисницима) и Тим за пријем захтева и предлагање хранитељских породица за смештај корисника. На исти начин образују се и повремена радна тела (комисије, радне групе, стручни тимови и сл.) сходно актуелним задацима.

Органи управљања

Почетком године одржана је једна седница Управног и Надзорног одбора на којој су усвојена следећа документа:

1. Финансијски план
2. Годишњи план јавних набавки
3. Извештај о раду
4. Програма рада за 2018. годину
5. Извештај о попису
6. Усвојен је Извештај о материјално-финансијском пословању

У току 2018. године одржана је и конститутивна седница Управног и Надзорног одбора на којој су изабрани нови чланови одбора. Члановима су презентована сва важна документа усвојена на претходним седницама. Нови Управни одбор је усвојио следећа документа:

1. Пословник о раду Управног одбора
2. Записник са XXXI седнице Управног одбора
3. Измене и допуне Финансијског плана Центра за 2018. годину
4. Годишњи план јавних набавки за 2018. годину
5. Покретање поступка формирања Удружења центара за породични смештај и усвојење и избор представника Центра у Скупштину удружења

У току 2018. године одржана је само једна седница новог Надзорног и Управног одбора.

Услови рада

Просторни капацитети Центра су непромењени у односу на претходну годину. Центар у свом седишту - Београду ради у истом објекту у коме је простор Дома за децу „Драгутин Филиповић Јуса“. Градска управа града Београда, Секретаријат за имовинско правне послове, уступила је 2015. године Центру овај простор на пет година, без надокнаде.

Површина простора у коме је седиште је 240 квм. Састоји се од 7 канцеларија, сале за групне активности, чајне кухиње и три санитарна чвора. Простор није адекватан. Ненаменске, скучене и неусловне подрумске просторије се користе за одлагање архивске грађе. Сала не пружа оптималне услове за обуку веће групе хранитеља или стручних радника - пролазна је, неадекватне величине у односу на потребе, нема могућност адекватног проветравања. У канцеларијама стручних радника радни простор дели три до шест стручних радника. Број стручних радника у односу на величину радног простора је ометајући фактор у реализацији радних задатака, посебно када се има у виду да се велики број различитих активности често одвија паралелно - обука хранитеља/кандидата за хранитељство, групни рад са децом, индивидуални супервизијски рад, састанци са суграђанима заинтересованим за хранитељство, састанци са хранитељима, сарадницима, рад интерног тима за заштиту од злостављања, рад комисије за пријем захтева за смештај ...

Услови су повољнији у радним јединицама Центра, али је проблем у томе што се простор изнајмљује од приватних лица. Овакво решење не обезбеђује сталност, посебно када се има у виду да измиривање обавеза према власницима повремено касни јер зависи од динамике преноса средстава за ову намену.

Делатност којом се установа бави и услуге које пружа

Пружањем услуге породичног смештаја деци и младима се обезбеђује нега, заштита и услови за оптималан развој у хранитељској породици. Услуга породичног (хранитељског) смештаја је намењена деци без родитељског старања у смислу закона којим се уређују породични односи. По свом карактеру је привремена – траје до обезбеђивања услова за повратак деце/младих родитељима или, ако то није могуће, до обезбеђивања неког другог сталног животног аранжмана или до оспособљавања за самосталан живот, а најдуже до 26. године живота.

Сходно Закону о социјалној заштити (члан 131. Закона о социјалној заштити) Центар:

1. Врши припрему, процену и обуку будућих хранитеља (кандидата за хранитељство)
2. Пружа подршку хранитељима
3. Извештава центар за социјални рад о раду хранитеља и предлаже мере ради отклањања евентуалних пропуста
4. Обавља друге послове у складу са законом и другим прописима

У оквиру наведених група послова, сходно својим надлежностима, обавезама и овлашћењима, а у складу са Законом о социјалној заштити, Правилником о хранитељству (члан 14. Правилника) и Статутом установе, Центар обавља следеће послове:

- Примена Програма припреме за хранитељство и процена будућих хранитеља кроз припрему за хранитељство
- Процена опште подобности будућих хранитеља кроз интервју у установи и кућној посети
- Израда налаза и стручног мишљења о општој подобности будућих хранитеља
- Подршка детету и хранитељској породици током одвијања хранитељства
- Праћење и увид у остваривање сврхе хранитељства
- Израда извештаја о остваривању заштите детета на хранитељству
- Обука хранитеља током бављења хранитељством (10 сати на годишњем нивоу)
- Популарисање хранитељства, исказивање потреба за хранитељством и информисање кандидата за хранитељство
- Анализа и истраживање резултата заштите деце на породичном смештају
- Учешће у истраживањима и пројектним активностима у области породичног смештаја и усвојења у циљу развоја хранитељства
- Израда разних информативних и едукативних материјала, програма обуке и публикација за хранитеље и стручне раднике
- Обука стручних радника по програмима чији су аутори запослени у Центру или су сертификовани тренери
- Вођење базе података о лицима која пружају услугу породичног смештаја (хранитељима) и деци/младима на породичном смештају

- Вођење евиденције и документације у складу са законом и другим прописима
- Обављање других послова у складу са својим надлежностима, обавезама и овлашћењима

Центар заједно са центром за социјални рад надлежним за организовање заштите детета:

- Врши избор хранитељске породице за дете/младу особу
- Врши припрему детета и хранитељске породице за смештај и смештај детета у хранитељску породицу
- Доноси план услуга и мера заштите детета на хранитељству
- Врши припрему детета за повратак у биолошку породицу, промену мера заштите или осамостаљивање

Развој нових услуга дефинисаних Законом о социјалној заштити: породични смештај за одрасле и старије и припрема, обука и процена кандидата за усвојитеље зависи од доношења подзаконских аката и обезбеђивања кадрова.

1.2.Запослени радници

Табела 1: Радна места утврђена Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину („Службени гласник РС, бр.61/2017, 82/2017, 92/2017, 111/2017, 14/2018, 45/2018, 78/2018, 89/2018 и 102/2018.) максималан број запослених у Центру за породични смештај и усвојење Београд је 41.

Ред. број	Радно место	Број радника
1.	Директор	1
2.	Дипломирани правник - секретар	2
3.	Саветник за хранитељство	15
4.	Реализатор едукативних програма	8
5.	Супервизор	4
6.	Реализатор едукативних програма за стручне раднике	2
7.	Аналитичко-истраживачки послови и послови извештавања на нивоу Републике	1
8.	Финансијско-рачуноводствени радник	2
9.	Административни радник	1
10.	Возач	4
11.	Спремачица	1
Укупно		41

Решењем Министарства није предвиђен шеф рачуноводства и руководиоци служби. Иако је преузета надлежност за целу територију, због Уредбе о забрани запошљавања (Службени гласник РС, бр. 113/13) упражњена радна места нису попуњена према Одлуци о максималном броју запослених на неодређено време.

Од 2012. године континуирано расте обим послана изражен порастом броја хранитељских породица и порастом броја деце/младих на породичном смештају.

Од 2013. године, када је донета мера забране пријема у радни однос у јавном сектору, траје природни одлив запослених. Од тада су два стручна радника отишли у пензију. Поред тога, један финансијско рачуноводствени радник и два саветника за хранитељство су споразумно раскинула радни однос.

У току 2018. године добили смо сагласност Министарства да запослимо два саветника за хранитељство на неодређено време што је значајно допринело лакшем функционисању Центра. Тренутно Центар има четири радника мање од максималног броја који износи 41 и то једног саветника за хранитељство, два реализација едукативних програма и једног самостални финансијско – рачуноводственог радника.

Привремено одсутне раднике (због породиљског и неплаћеног одсуства) замењују **два** радника запослена на одређено време. Ниједан стручни радник није ангажован за обављање привремених и повремених послова, није у статусу волонтера и не ради по уговору (рад на пројектима). Приправнички стаж обавља 2 приправника.

На дан **31.12.2018.** године укупан број радника запослених на неодређено време је **37.** Ових 37 радника, свако у свом делокругу, омогућава функционисање Центра.

Од 37 радника запослена на неодређено време **26** радника обављају послове саветника за хранитељство, реализација едукативних програма за хранитеље, супервизора и реализација едукативних програма за стручне раднике, односно реализују послове одређене нормативима и стандардима за обављање делатности Центра (члан 61. Правилника о хранитељству). Они директно носе одговорност за остваривање заштите за **1027 деце и младих** на породичном смештају и одговорност за испуњеност стандарда у **715 породице** на евиденцији Центра.

Према правилнику о хранитељству, у односу на број хранитељских породица на дан 31.12.2018. године, иако их током године има више, и без узимања у обзир породица које пролазе обуку и процену, а не добију потврду о бављењу хранитељством, минималан број потребних стручних радника за нормалан процес рада у Центру је: **24 саветника** за хранитељство и **10 реализација едукативних програма**, **2 реализација едукативних програма за стручне раднике**, **4 супервизора**, **5 возача**.

Због недовољног броја запослених стручни радници са лиценцом за специјализоване и супервизијске послове обављају истовремено послове супервизора и послове реализација едукативних програма или супервизори и реализација едукативних програма обављају и послове саветника за хранитељство (основне стручне послове)...

Проблем који се тиче запослених радника, на чијем решавању ништа није урађено ни 2018. године, се односи на четири запослена која имају звања из области друштвено-хуманистичких наука. У складу са Правилником о хранитељству (члан 63.) они обављају послове саветника за хранитељство од 2012. године. Међутим, није им омогућено стицање лиценце. При томе имају сертификат Републичког завода социјалне заштите о похађању акредитованог програма стручног усавршавања: Програм припреме и обуке будућих хранитеља „Сигурним кораком до хранитељства“ од 2009. године. Три стручна радника су као запослени центра за социјални рад реализовала обуку и процену кандидата за хранитељство и обављала друге послове везане за хранитељство у периоду од 2009. – 2012. године. До ступања на снагу одговарајућег Правилника послове обуке и процене су обављали и у Центру за социјални рад.

Обим, разноврсност и одговорност посла који обављају стручни радници захтева од стручних радника, с обзиром на број запослених, улагање додатног менталног и физичког напора да би се очувао достигнут ниво квалитета услуге.

1.3.Стручно усавршавање запослених

Сложеност и специфична одговорност запослених у Центру за породични смештај и усвојење Београд захтева континуирано стручно усавршавање у циљу развијања компетенција и квалитетног обављања радних задатака, што је је у складу са савременим трендовима који образовање посматрају као процес који траје читавог живота.

Стручно усавршавање запослених стручних радника је регулисано Правилником о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити ("Службени гласник РС", бр. 42/2013). У 2018. години почеле су да се примењују одредбе овог правилника које се односе на испит за лиценцу.

Успостављена је континуирана сарадња са Комором социјалне заштите у циљу што адекватнијег праћења и планирања стручног усавршавања запослених.

Политика установе је да стручни развој посматра као основ квалитетног обављања послана и један од кључних аспекта развоја система обезбеђивања квалитета заштите деце и младих. Он је неодвојиво повезан са процесом рада на континуираном унапређивању компетенција хранитеља.

Као и у ранијим годинама, и 2018. године је велика пажња била усмерена на то да се стручним радницима омогући адекватно стручно усавршавање. Деловало се на више планова да се, коришћењем ресурса знања и искуства у оквиру саме установе кроз различите видове обезбеди планирано преношење и размена знања, као и кроз подршку стручним радницима да учествују на стручним скуповима других организатора. Посебно је подржавано активно учешће запослених у форми различитих излагања, презентовања релевантних тема, чиме је истовремено промовисана установа и значај хранитељства.

Сарадња са другим организацијама користи се као шанса за обезбеђивање професионалног усавршавања запослених, али и као могућност да се другим установама и организацијама понуде едукативни садржаји чиме се доприноси усаглашавању стручних ставова и изградњи заједничког оквира деловања.

У прошлој години, уз подршку међународне организације „Save the Children“, реализоване су две обуке - једна по акредитованом програму „Деца на мигрансткој рути - подршка деци у ситуацији миграције“ (за две групе учесника) и обука „Сарадња установа и организација у реализацији породичног смештаја за децу без пратње“ која је у процесу припреме за акредитацији (три групе учесника).

Ове године је, поводом прославе десетогодишњице рада ЦПСУ Београд припремљено празнично издање часописа „Искорак“. У часопису су објављени текстови стручних радника, али и деце и младих и њихових хранитеља. Рад три стручна радника овјављен је у Зборнику радова Октобарских сусрета у Нишу, а рад два стручна раника у зборнику радова „НЕ НАСИЉУ“ са истоимене конференције у Бањалуци.

Стручни радници наше установе активно учествују у раду Скупштине Коморе социјалне заштите, Удружења стручних радника, ФИЦЕ Србија и других организација.

У наредним табелама приказани су стручни скупови које је организовао ЦПСУ Београд. Њих су, у највећој мери, реализовали стручни радници наше установе, у складу са тенденцијама да се стручни радници оснажују да преузимају активну улогу у процесу свог целоживотног професионалног учења. За једну тему су ангажовани екстерни експерти.

Табела 2: Стручно усавршавање запослених у организацији ЦПСУ Београд, 2018. година

Едукације, стручни скупови	Број учесника
Деца на мигрантској рути - оснаживање хранитеља за бригу о деци у ситуацији миграције - едукација са провером знања (акредитовани програм)	9 из ЦПСУ Београд
Сарадња установа и организација у реализацији породичног смештаја за децу без пратње - едукација без провере знања	6 из ЦПСУ Београд
Потреба за подршком деци на хранитељству која су била изложена породичном насиљу - округли сто	12 из ЦПСУ Београд
Како и зашто обука - Програми редовне обуке лиценцираних хранитеља и њихов значај - едукација без провере знања	21
Заштита и едукација деце на интернету - едукација без провере знања	20
Методологија извођења обуке - едукација са провером знања	14
Контакти деце са сродницима - округли сто	13
Припрема за усвојење - округли сто	15

У прошлој години посебна пажња је посвећена унапређењу компетенција супервизора, који су учествовали у раду већег броја стручних скупова. Неке од ових скупова организовао је Републички завод за социјалну заштиту, а друге центри за породични смештај и усвојење, у складу са међусобним договором. Поред тога, стручњаци ЦПСУ су узели учешће на стручним скуповима различитог типа везаним за широк спектар релевантних тема

Табела 3.

Едукације, стручни скупови	Број учесника
Алтернативна брига и права деце у Србији, Фондација СОС Дечија села, Златибор - Едукација без провере знања	9
Супервизија у хранитељству, ЦПСУ Ђуприја - округли сто	7
Актуелни тренутак у развоју социјалне заштите, Врњачка бања - национална конференција	1
Супервизијски процес у ЦПСУ - специфичности и изазови; ЦПСУ Крагујевац - округли сто	7
Дезорганизовани образац АВ и рана траума - акредитовани програм	6
Когнитивни приступ као обогаћење системског приступа у саветовању, Београд - међународна конференција	16
Европски конгрес психотерапеута Србије	3
Измене и допуне закона о социјалној заштити - округли сто	3
Одговори на потребе корисника - професионални изазови -	3

октобарски сусрети у Нишу	
ЦСР у поступцима са иностраним елементом, Београд - едукација са провером знања	2
Аутизам - тренинг за инклузију - инклузија за особе са аутизмом у Европи	1
Подршка младима у процесу осамостаљивања, Центар Звезда, Београд - трибина	5
Обавезе органа старатељства - центара за социјални рад у примени закона о спречавању насиља у породици - едукација без провере знања	2
Етичка пракса и супервизија специјализованих послова у социјалној заштити - округли сто	5
Студијска посета Поликлиници за заштиту деце у Загребу	1
Међународна конференција „НЕ НАСИЉУ“ у Бањалуци	2
Duploo - технике системске породичне терапије са поставком ситуације на столу - едукација без провере знања	2
Workshop Systemic Therapy - едукација без провере знања	3
Актуелни тренутак у развоју социјалне заштите	2
Стручни скуп поводом годишњице ЦПСУ Крагујевац	5
Место - улога и перспективе лиценцираног породичног психотерапеута/породичног саветника у систему социјалне заштите Србије - конференција	2
Може и другачије - округли сто ЦЗОДО	3
Политика очувања сигурности детета, Save the Children - едукација без провере знања	3
Право детета да се његов глас чује - Центар за права детета	2
Право деце на живот у породици - Фондација СОС Дечија села - трибина	1
Рад са тешко сарадљивим клијентима	1
Реформом до унапређења система социјалне заштите - искуства Републике Польске и Републике Србије	5
Супервизијска подршка супервизорима ЦПСУ- три округла стола у току године	7
Супервизија у социјалном раду - конференција	4
Улога Саветовалишта за породицу и младе у локалној заједници - округли сто	2
Функције супервизије - едукација без провере знања	2
Хранитељство као подршка раном развоју деце - конференција	10
Новине и актуелности у финансијском, правном и буџетском пословању	2
Образовни информатор - трећа зимска едукација	1
Платни разреди	1

Запослени су свесни значаја стручног усавршавања и врло мотивисани за професионални развој, међутим обим посла се јавља као ограничавајући фактор и тражи додатни напор запослених, посебно када је у питању њихово активно учешће у овом процесу. Проблем је и недостатак акредитованих програма којима би се уважиле специфичне потребе стручних радника на различитим позицијама у оквиру ЦПСУ, пре свега саветника и супервизора. Поред тога, постоје и организационе тешкоће да се

обезбеди континуирана обука реализатора едукативних програма за чије усавршавање постоје акредитовани програми.

1.4.Сарадња са другим актерима

Током 2018. године Центар је наставио континуирану сарадњу са многобројним институцијама из области социјалне и здравствене заштите, предшколским и школским установама, факултетима, институцијама здравственог система, Националном службом за запошљавање, НВО сектором... Значајни резултати постигнути су у реализацији проектних активности, које су реализоване у сарадњи са организацијом „Save the Children“, организацијом Фондација СОС Дечија села Србије, организацијом ФИЦЕ Србија, Хуманитарном организацијом „Дечје срце“, организацијом „Звезда“.

Интензивирана је сарадња са другим ЦПСУ у Србији.

Започета је сарадња са организацијом „Орка“ на плану подршке младима у школовању и осамостаљивању.

ЦПСУ Београд је пружао подршку истраживању „Хранитељство и добробит адолесцената“, Факултета политичких наука и Института за психологију.

Настављена је сарадња са Факултетом политичких наука, Факултетом за специјалну едукацију и рехабилитацију, Филозофским факултетом и другим сродним факултетима чији студенти обављају стручну праксу у Центру.

У сарадњи са организацијом Технолошко партнерство настављено је унапређивање базе података.

Учешћем на манифестацијама које је организовало Удружење хранитеља пружена је подршка њиховом раду.

ЦПСУ Београд је примио у току 2018. године одређену количину донаторских средстава.

2. ХРАНИТЕЉСКЕ ПОРОДИЦЕ КАО ПРУЖАОЦИ УСЛУГЕ ПОРОДИЧНОГ СМЕШТАЈА

2.1. Број хранитељских породица

На евиденцији Центра, **током 2018.** године, је било укупно 757 хранитељских породица, од тога је **736** породица током године имало на смештају децу/младе (активне хранитељске породице, Табела 3.), а **21** породица током године није имала децу на смештају (тзв. „празне“ хранитељске породице). **На дан 31.12.2018.** године било је укупно **715** хранитељских породица, од тога је 683 имало децу на смештају, а 32 породице у том тренутку нису имале децу на смештају.

Табела 4: Број хранитељских породица на евидентији Центра, 2018. година

	Током 2018. године	На дан 31.12.2018. године
Активне ХП	736	683
Празне ХП	21	32
Укупно	757	715

Од 2016. године смањује се прилив нових хранитељских породица, о чему ће више речи бити у делу који се бави припремом и проценом кандидата за хранитељство. То се наравно одражава и на укупан број хранитељских породица који је у овој години био за 30 (3,81%) мањи него у претходној, односно, када се пореде подаци на крају године за 28 (3,76%).

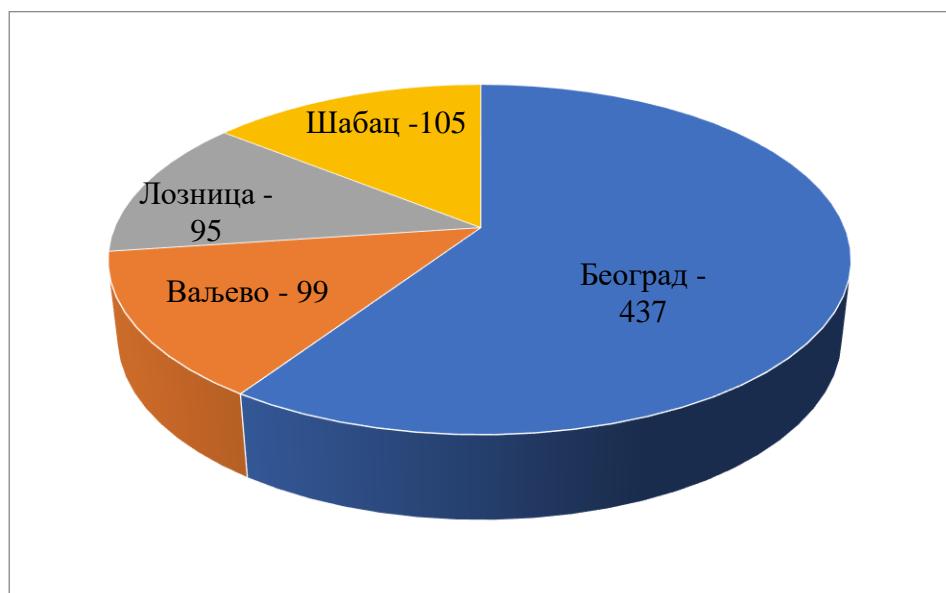
Када се пореде активне хранитељске породице стање је следеће:

Током 2018. године их је било за 31 мање него у претходној години да би се та разлика на крају године свела на 11 породица мање него у 2017. години.

Опадање броја хранитељских породица има различите узроке. На њега утичу бројни фактори који доводе до тешкоћа са успостављањем адекватног тренда наталитета у општој популацији, али постоји и специфичан неповољан утицај негативне кампање која се у односу на хранитељство води у медијима. У овом тренутку ми говоримо о благом опадању, мањем од 5 %, али су ово подаци који указују да је потребно предузети низ организованих активности да би се постојећи тренд променио.

Хранитељске породице су распоређене на територији коју покрива ЦПСУ Београд на следећи начин:

Графикон 1: Број активних хранитељских породица према радним јединицама Центра у току 2018. године

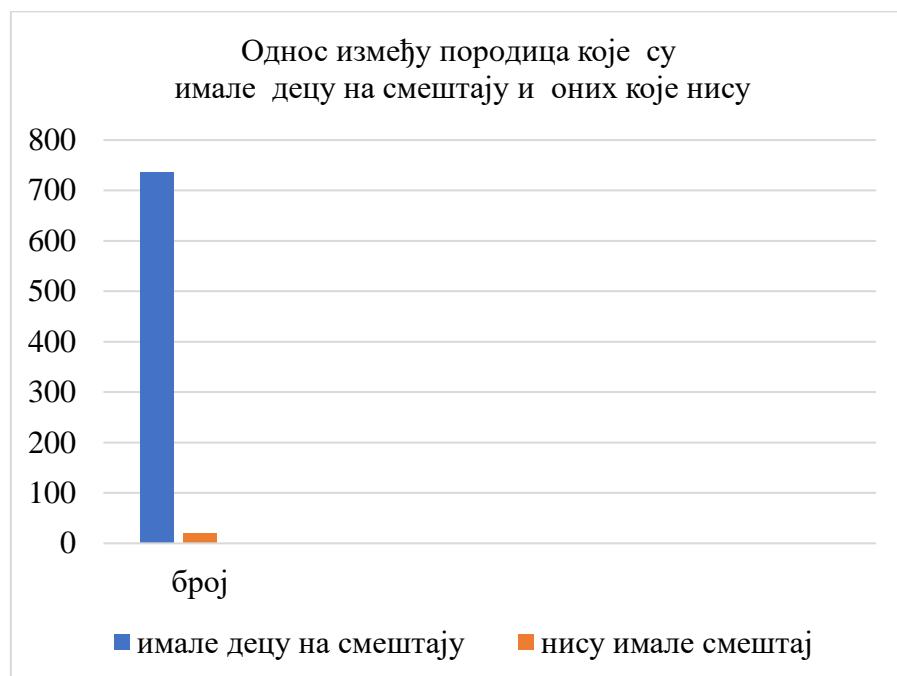

После Београда, који је, очекивано најбројнији, следи Шабац који се и по бројности и по компетентности хранитеља показао као средина у којој се хранитељство може успешном развијати. Тешкоћу представља то што задатке везане за стручни рад у овој средини носе само два стручна радника.

Слично као и прошле године, у односу на укупан број породица у току 2018. године (757), број породица у којима **током целе године није реализован смештај** („празне“ у току 2018. године) је **мали** – 21 породица или 2,77%.

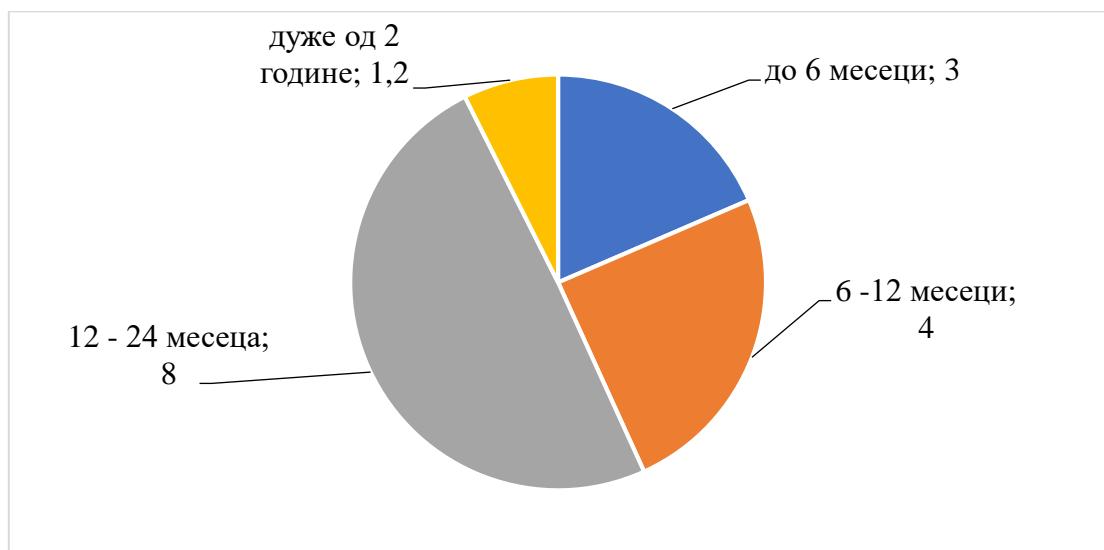
О овом односу говори следећи графикон:

Графикон 2: Однос између броја породица које су имале децу на смештају и оних које нису у току 2018. године

Када је у питању дужина чекања на смештај детета у породицама које су току прошле године евидентиране као „празне“ слика је следећа:

Графикон 3: Хранитељске породице које у 2018. години нису имале децу на смештају према дужини чекања

Када су у питању породице које дуже чекају на реализацију смештаја, разлози су различити. Најчешће су у питању промене које после процене подобности настану на здравственом плану код хранитеља или у животној организацији, па се породици даје време да настале околности разреши. Један број њих је показао недовољну спремност да своја очекивања прилагоди стварним потребама деце која чекају на смештај па су у току процеси поновне процене.

Број породица без деце на смештају на дан 31.12.2018. године је 32 или 4,35% од укупног броја породица у тренутку прављења пресека стања. Он је за 17 мањи него на крају прошле године, пре свега због веће ажураности у архивирању. Проблем сарадње са центрима за социјални рад када је у питању доношење и достављање одговарајућих решења, како за децу тако и за хранитеље и даље је актуелан, па се траже организационе решења како да евиденција установе одговара стварном стању ствари да би била функционална за њен рад.

Стање „празних“ породица се разликује од стања у току године јер овај број обухвата и породице из којих су отишла деца о којој су током године бринуле, а не само оне које читаве године нису имале децу на смештају. У складу са тим, ових 11 породица разлике, на смештај чекају мање од годину дана.

Овај податак је показатељ актуелних капацитета за смештај и за неколико „празних“ породица у току су смештаји, а за неке су и реализовани у јануару и фебруару 2019. године.

2.2. Структура хранитељских породица (активне породице)

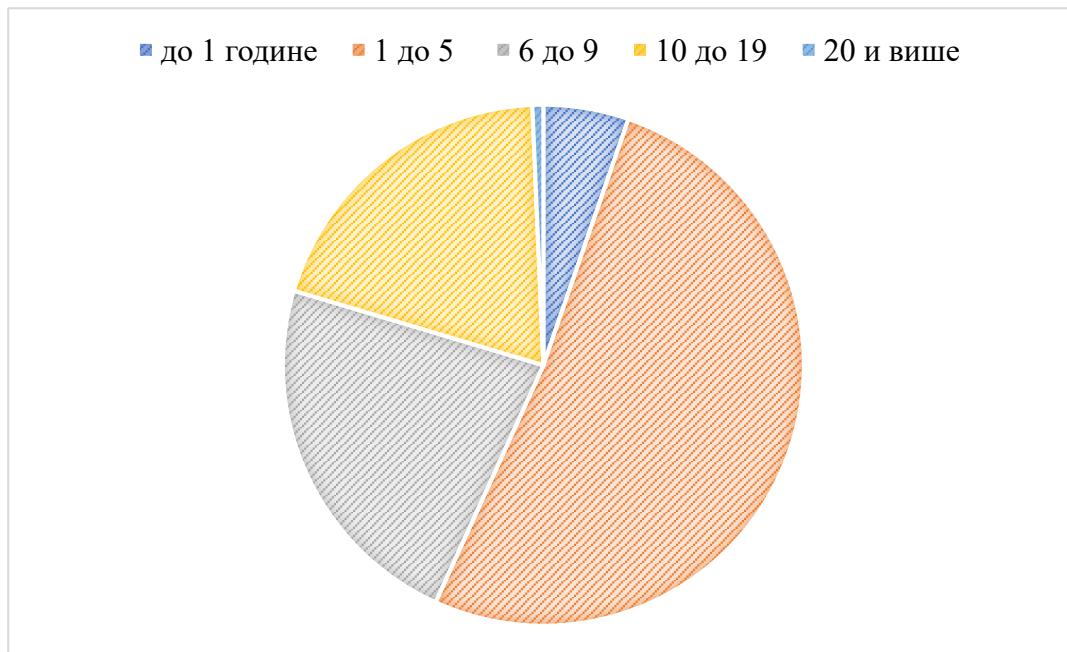
Највећи број хранитељских породица које су током прошле године имале децу на смештају чиниле су породице са **родитељским искусством** - 647, односно 87,91% хранитељских породица. Овим бројем обухваћени су и хранитељски **парови** у чијем домаћинству и даље станују њихова биолошка деца (349), **парови** са родитељским искусством чија су деца одрасла или из различитих разлога не живе са њима, било да су у питању заједничка деца или деца само једног супружника (151) и **хранитељи појединци** (48 који живе у домаћинству са својом билошком децом и 99 чија су деца одрасла или живе на другом месту).

Заступљеност породица са родитељским искусством је за око 3% већа у односу на претходну годину. Оно се генерално може посматрати као извор знања и вештина значајних за бригу о деци, као и самопоуздања у преузимању ове улоге. Наравно, генерализације увек имају своја ограничења и не треба потцењивати ни капацитет оних породица које се из различитих разлога нису оствариле у родитељству, а спремне су да ставе дете у фокус и изграђују своје компетенције.

У укупном броју активних породица било је много више брачних или ванбрачних **парова** (556) него **хранитеља појединача** (180). Може се констатовати да парови чине три четвртине (75,41%) овог броја. С обзиром на комплексност хранитељске улоге, за хранитеље појединце брига о детету доноси више изазова и они их превазилазе ако имају снажну мрежу подршке у оквиру своје породице или непосредног окружења.

Када посматрамо хранитељске породице према годинама **искуства у хранитељству** добијамо следећу слику:

Графикон 4: Број активних хранитељских породица према годинама искуства у хранитељству у току 2018. године

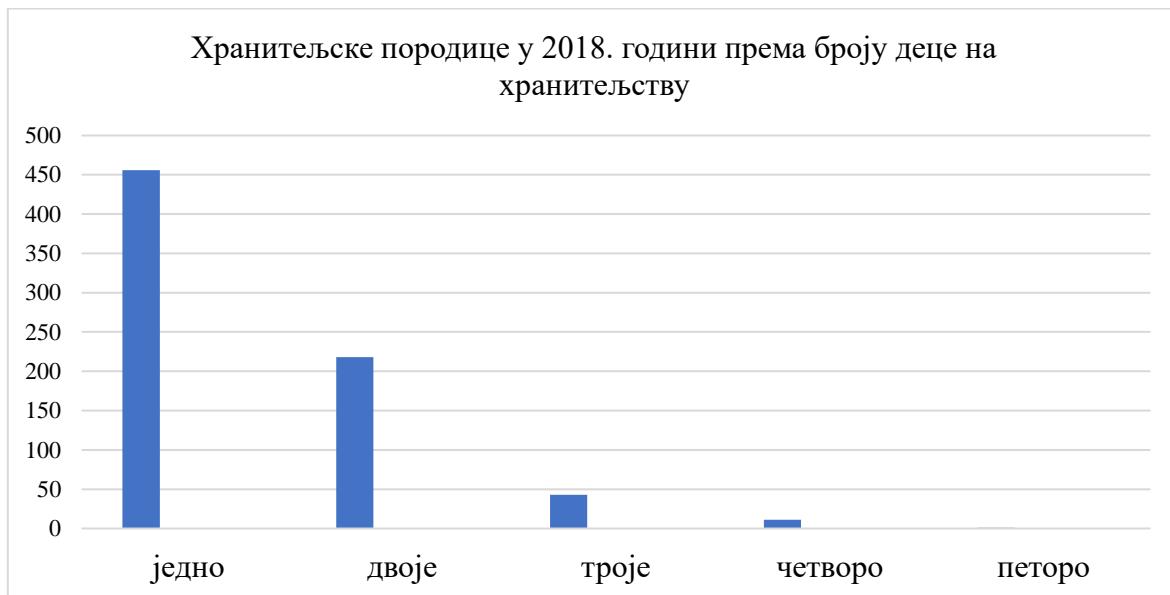
Најбројнију групацију, половину укупног броја, током прошле године чинили су хранитељи са искуством од једне до пет година, 51%. Број породица које имају преко 20 година искуства је занемарљив у односу на укупан број породица, свега 1% (5 породица). Структура породица према дужини искуства слична је као у прошлој години, сем када су у питању породице са искуством до годину дана, чији је број знатно смањен (за 42,65%) због тренда смањења броја кандидата за хранитељство у овој и претходној години.

Анализа структуре домаћинства хранитељских породица **према броју деце** (укључујући и биолошку децу хранитеља) показује да је у највећем броју породица (33%) дете на смештају једино дете у домаћинству. Број породица са двоје деце чини 28% - било да је реч о двоје деце на смештају или је у домаћинству и биолошко дете хранитеља.

Као и ранијих година, када посматрамо структуру хранитељских породица током 2018. године, **према броју деце и младих у домаћинству**, најбројније су оне у којима је дете на хранитељству једино дете у домаћинству 245 (33,33%). То одговара и старосној структури хранитеља који често имају одраслу децу. Следе породице са двоје деце, било да су у питању само деца на хранитељству или дете на хранитељству и биолошко дете хранитеља (212 или 28,84%), са троје деце и младих је 176 (23,91%). Са четворо деце и младих је 76 породица. Мали је број оних у чијем је домаћинству више деце, 20 породица са петоро и 6 са четири и више, и то су породице које брину о сиблишним групама.

Анализа структуре породица у односу на **брож деце на хранитељству** изгледа овако:

Графикон 5: Број активних хранитељских породица према годинама искуства у хранитељству у току 2018.

Мали број деце у породици омогућава хранитељима да посвете доволно пажње сваком детету и да развијају индивидуалан однос са дететом, што је за децу која имају неповољна животна искуства веома важно. Са друге стране, то им ускраћује искуство развијања сиблишног односа и све оно што се кроз то искуство развија и учи.

Мањи број хранитеља у односу на потребе за смештајем деце доводи до преиспитивања могућности да се постојећи капацитети за смештај што максималније искористе, што ће вероватно доводити до повећања броја деце у породици. Важно је да се тиме не наруше стандарди хранитељског смештаја, о чему ће се водити рачуна у сваком појединачном случају.

Анализа старосне структуре хранитеља током 2018. године показује да је набројнија групација хранитеља (посматрана према старијем члану хранитељског пара) она између 51 и 64 године - 370 или 50,27%. Њихова заступљеност је слична као и прошле године. Најмлађих хранитеља, до 30 година старости је свега 10 или 1,36%. Следећа старосна групација, од 31 до 50 година, у животном добу које је вероватно најпродуктивније за ову улогу, је бројнија, 212 или 28,80%. У добу од 65 - 70 година је 103 хранитеља или 14%. Категорија старијих од 70 година није бројна, али је нешто више заступљена него претходних година 5,57%. Међу старијим хранитељима преовлађују сродници.

С обзиром на задатке хранитељства ова структура се не може сматрати повољном. Она би била функционалнија када се хранитељства не би неплански претварала у дугорочни смештај који хранитеље позније доби уводи у комплексне задатке бриге о адолосцентима, када је наглашен изазов генерацијског јаза.

Образовна структура хранитеља је приказана следећим графиконом:

Графикон 6: Број активних хранитељских породица према образовној структури (по образованијем члану хранитељског пара) у току 2018. години

Као и ранијих година, преовлађују хранитељи са завршеном средњом школом (61,27%) и ту групацију чини 167 породица са завршеним трећим и 285 са четвртим степеном. Са вишом/високом школом, укључујући магистратуру и докторат, је 16 тј. 30% хранитеља. Основну школу има 20,51% хранитеља (108 само основну школу, а 43 основну школу и курс). Нема хранитеља који никада нису похађали школу, али 1,92 % има непотпуну основну школу. То су углавном хранитељи сродници старије генерације.

Образовна структура хранитеља, која је стабилна већ неколико година је повољна. Она је вишеструка значајна, говори о капацитетима породице за учење и усвајање нових знања, њиховом вредновању образовања и спремности да подржи дете у његовом развојном напредовању и школовању. Међутим, неке породице чији је ниво формалног обазовања скромнији, обуку за хранитеље доживљавају као шансу да се афирмишу на нови начин па се веома ангажују у активном учешћу на радионицима, анализи материјала и усвајању нових знања и вештина.

Према месту становиња хранитељи се групишу на следећи начин: у градској средини живи **340** породица или 46,19% хранитељских породица, док остale живе ван овог подручја. Мада се годинама тежи повећању заступљености породица из градских средина због веће доступности ресурса потребних за подстицање развоја деце и младих, препеке везане за обезбеђивање адекватног стамбеног простора и животну организацију спречавају интензивнији развој хранитељства у овим срединама.

Огромна већина хранитељских породица (669 или 91%) живи у стамбеном простору који је у **власништву** члана хранитељске породице. Њих 35 или 4,65% су у стану својих родитеља или других близких особа, а 32 су подстанари (4,35%). Када су у питању подстанари води се рачуна о томе да је њихов статус такав да нису изложени честим селидбама, што би за дете значило изазове сталних промена. Ова структура је готово идентична као прошлогодишња.

Хранитељи углавном располажу комфорним стамбеним простором 653 или 88,72%. Изузети се толеришу у околностима заједничког смештаја сиблинга или смештаја код

сродника, као и у неким ситуацијама када је неопходно хитно збрињавање. Најчешће су недостаци везани за неодговарајућу величину простора - 39.

Простор намењен детету је код 646 породица (87,77%) у потпуности у складу са прописаним стандардима. Код 72 или око 10% хранитеља простор није у складу са стандардима, али постоји могућност да се прилагоди, што је посебно значајно када је у питању смештај беба, које у првом периоду могу да буду у соби са хранитељима али им је касније потребан адекватан простор.

Када су у питању **приходи**, 527 или 71,60% хранитељских породица има приходе на нивоу просечне зараде. Свега 2 породице има само накнаду за рад хранитеља, а породица без икаквих прихода нема.

Када посматрамо структуралне стандарде у целини, није било промена у односу на 2017. и 2016. годину. Успостављени трендови високе испуњености стандарда се одржавају, а кроз селекцију кандидата за хранитеље одржавају постављени критеријуми.

Потреба за мотивисањем припадника млађих генерација за бављење хранитељством, као и породица из градских средина постоји као континуирана.

2.3. Сродничке хранитељске породице

У укупном броју хранитељских породица **заступљеност сродничких породица у 2018. години** износи 35,32%, што је за 1 % више него у прошлој години, док је сам број незнатно мањи него прошлогодишњи (260).

У последњих 5 година варијације у броју сродничких породица су благе.

Графикон 7: Број сродничких хранитељских породица на евиденцији Центра, 2013. - 2018. година

У складу са нормативним актима предност се даје збрињавању деце у кругу сродника и блиских особа, када год за то постоје основни предуслови. Деца остају у истом окружењу или прелазе у средину која им је позната, што олакшава превладавање изазова везаних за промену и обезбеђује сталност. Са друге стране, породични губици и друге тешкоће, некада и трансгенерацијски, захтевају подршку да би заједничко функционисање било успешно. Постојан је тренд у коме више од трећине хранитељских породица чине хранитељи сродници. Због тога треба размишљати о приступу који ће бити у већој мери специфично прилагођен овој циљној групи.

Као и ранијих година, највећи је број сродничких хранитељских породица у којима о деци брину баба и деда, током 2018. године 130 (50%). Следећи тип сродства по степену заступљености су ујак, стриц или тетка (38%). Брат или сестра су хранитељи у мањем броју случајева (8%). У мањем броју у овој улози се појављују други сродници, супружници крвних сродника, породични пријатељи итд. Мада постоје напори да се млађи сродници мотивишу за преузимање улоге хранитеља чиме се убрађава генерацијски јаз, тај процес се одвија споро јер успостављени породични односи снажно утичу на доношење оваквих одлука. То је још један од аргумента који указује на неопходност промишљања о методологији рада прилагођеној овој циљној групи.

2.4. Хранитељске породице које брину о деци са развојним или здравственим сметњама

У току 2018. године је било 220 или 30% хранитељских породица које су бринуле о деци и младима са развојним или здравственим сметњама. Број породица које брину о деци са комплексним потребама је у благом паду у односу на претходну годину, 19 породица мање. То је последица смањеног прилива нових породица, па је у условима максимално попуњених капацитета тешко издвојити породице које би се даље усавршавале на плану стицања вештина за подршку деци са развојним и здравственим сметњама, мада Центар поседује акредитоване програме за то (програми обуке хранитеља за бригу о ризику бебама, деци са Даун синдромом, деци са интелектуалним сметњама).

Препреку за развој породичног смештаја уз интензивну и додатну подршку (специјализовано хранитељство) представљају и недовољно развијени ресурси подршке, посебно још увек недовољно уређена повезаност са здравственим системом.

2.5. Ургентан и повремени породични смештај

Ургентан и повремен породични смештај су према Закону о социјалној заштити посебни облици хранитељства. Мада је последњих година уложено доста напора да се они потпуније уреде кроз доношење смерница и друге, претежно проектне активности, пре свега да би се омогућила њихова практична примена, још увек се нису стекли адекватни услови за њихов развој.

Финансирање ургентног породичног смештаја није до краја уређено, јер је потребно уредити посебан начин финансирања да би се осигурала њихова расположивост. Постоји и низ других фактора који утичу на могућност стварања корпуса ургентних породица за којима свакако постоји потреба, као што је дуже задржавање деце којим ургентни смештаји неплански прерастају у дугорочније, питање адекватне подршке, ажурирања информација о капацитетима за ургентни смештај и други.

У срединама у којима нема могућности алтернативног збрињавања, и у актуелним околностима се налазе решења за успостављање мреже ургентних породица. Тако је у 2018. години у Ваљеву 16 породица обучено за ургентно хранитељство.

На евиденцији Центра је и **једна породица** која пружа услугу **повременог породичног смештаја**. Реализација ове услуге се у пракси сусреће са низом тешкоћа, због веома комплексног начина остваривања права, па долази до великих кашњења. Она се одржава захваљујући ентузијазму и високом степену друштвене оговорности и примаоца и пружаоца услуга.

2.5.1. Породични смештај за децу у ситуацији миграције

У 2018. години обучено је још 8 хранитељских породица по посебном, акредитованом програму за бригу о деци која у ситуацији миграције остану без пратње родитеља или сродника. Реализација смештаја ове деце још увек тече веома споро, због недовољно ефиксане умрежености релевантних актера, па се ЦПСУ на том проблему ангажовао кроз припрему посебног програма.

2.6. Флуктуација хранитељских породица - регрутовање нових и престанак важења лиценце

У току 2018. године завршена је обука и процена за 79 породица, док су остали кандидати на дан 31.12.2018. године били у различитим фазама обуке, односно процене.

Позитивно је процењено **48 породица**, од којих нису све добиле потврду од надлежних центара до краја календарске године.

Мања пролазност свакако утиче на укупне ресурсе за смештај. Међутим, то не значи да је потребно преиспитивање критеријума процене. Неопходно је уважавати везу између квалитета хранитељског смештаја и квалитета процене кандидата.

Одлуком органа старатељства у 2017. години је за **36 хранитељских породица (4,90%) престала да важи подобност за бављење хранитељством**. Две трећине ових породица се самопроценило да више није спремно за бављење хранитељством, углавном након што је завршен смештај деце о којима су бринули. За две породице је утврђено занемаривање или злостављање детета, једна је неадекватно обављала своје функције, а у 9 је дошло до промена у породици због којих бављење хранитељством није могло да се настави.

Мора се истаћи да ови подаци не дају комплетну слику, јер се одлуке центара за породични смештај везане за престанак подобности за бављење хранитељством често пролонгирају па је само у Београду још 22 породице за које су надлежни центри обавештени о одустајању породице или је достављено негативно мишљење о подобности, а нема повратне информације о одлуци.

За развој мреже хранитељских породица на територији за коју је надлежан Центар, потребан је далеко већи број породица. Са друге стране, важно је имати у виду да повећање броја породица тражи и људске ресурсе да би могла да се обезбеди адекватна подршка и очува достигнут квалитет хранитељског смештаја.

3. КОРИСНИЦИ ПОРОДИЧНОГ СМЕШТАЈА

3.1.Број деце и младих на породичном смештају

Број деце и младих на хранитељству у прошлој години приказује следећа табела:

Табела 5: Број деце и младих на евиденцији Центра, 2018. година

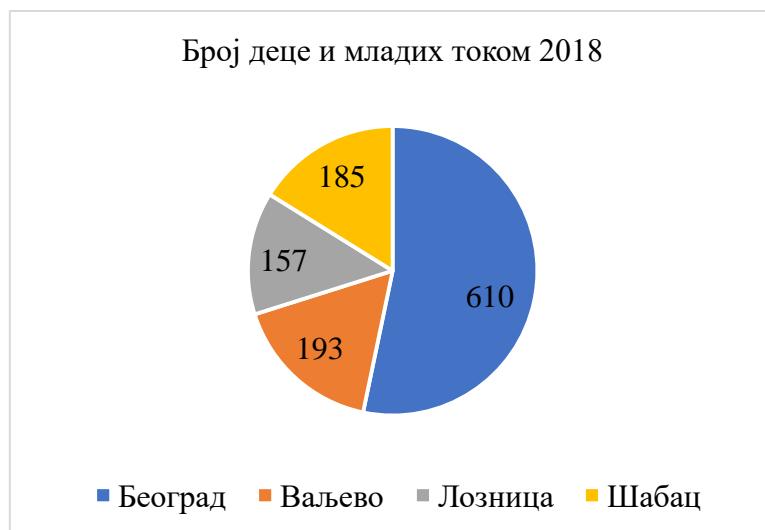
Дечаци			Девојчице			Укупно		
Укупно у 2018.	Смештени у 2018.	31.12. 2018.	Укупно у 2018.	Смештени у 2018.	31.12. 2018.	Укупно у 2018.	Смештени у 2018.	31.12. 2018.
530	46	483	607	57	544	1137	103	1027

Можемо видети да је у току прошле године било на смештају укупно 1137 деце и младих, што је за 28 или 2,32 % мање него у прошлој години, односно на крају године 1027 (за 19 или 1,82% мање него у прошлој години). Овај тренд благог смањења у директној је вези са смањеним капацитетима због опадања броја хранитељских породица. Тако је број деце која су смештена у прошлој години 103, односно за 39 (27, 46%) мањи него у претходној. У овај број нису ушли премештаји из једне у другу хранитељску породицу у оквиру наше установе.

Полна структура се готово не мења од оснивања ЦПСУ, увек је нешто већи број девојчица, па их је тако и у прошлој години било за 77 више у току године односно за 61 на крају године него дечака. То значи да су девојчице током године чиниле 53,39% деце и младих на смештају, а на дан 31.12.2018. године њихова заступљеност у укупном броју је била 52,97%. Њихов број је већи у свим старосним групама, а иза ове појаве стоји већа спремност хранитеља да на смештај прихвате дете женског пола коју они образлажу различитим разлогима. Из тога се могу препознати извесни стереотипи о томе како је женску децу лакше подизати .

Деца и млади су на територији коју покрива ЦПСУ Београд током прошле године била распоређена на следећи начин:

Графикон 8 : Број деце и младих на евиденцији Центра по радним јединицама, 2018. година

3.2. Деца и млади према старости, пребивалишту пре смештаја и разлозима смештаја

Старосна структура деце на породичном смештају одговара оној која је констатована и ранијих година.

Број деце и младих током 2018. године по узрастним групама може се приказати следећим графиконом:

Графикон 9: Број деце и младих током 2018. године према узрасту

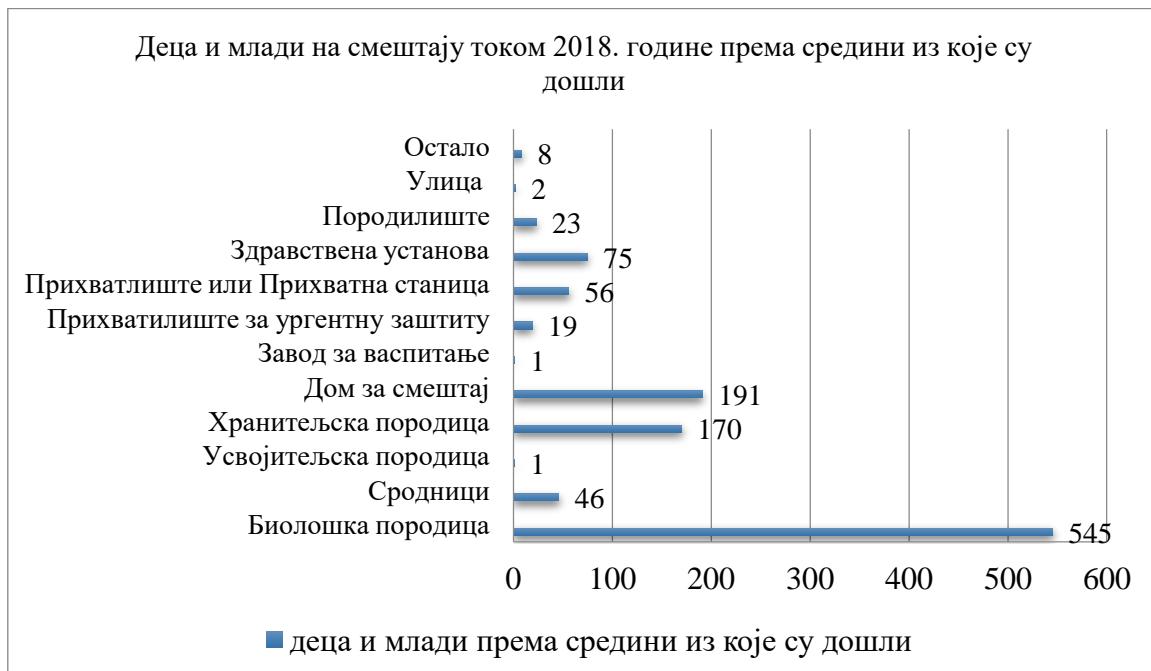

Најбројнија групација је између 6 - 14 година, што је и очекивано јер је у питању и највећи распон година. По заступљености следе деца узраста 15 - 17 година, млади узраста 18 - 25 година, деца узраста 3 - 5 година док је најмањи број деце најнижег календарског узраста.

Овакав однос се одржава из године у годину мада је политика наше установе да се предност даје смештају управо деце најнижег календарског узраста. Тако је и у прошлој години, од 103 смештених чак 30 или готово трећина било узраста до две године, али је у овој групацији и велика флуктуација.

Највећи број деце која су на смештају била у прошлој години, долази из биолошке породице (545 или 47,93%), овај број укључује већину деце која су на смештају код сродника.

Графикон 10: Деца и млади на смештају у току 2018. према средини из које су дошли у хранитељску породицу

Број оних који су током смештаја мењали хранитељску породицу је око 15%. Комплексност самог хранитељства повремено доводи од неопходности одлуке о промени.

Када анализирамо нове смештаје у 2018. години, више од половине деце и младих, 56 или 54,36% је дошло из биолошке породице, из друге хранитељске породице њих 10, а из различитих установа за смештај 19. Значајан је податак да је из здравствених установа и породилишта смештено 15 деце, то су најчешће новорођенчад или деца ниског календарског узраста са здравственим ризицима којима је била посебно значајна породична нега.

Као и ранијих година најчешћи разлози смештаја, укључујући и новосмештену децу и младе, припадају широкој категорији различитих проблема и животних ситуација означеног као „неадекватно родитељско старање“ (око 60% од укупног броја.)

3.3. Корисници према дужини боравка, сметњама у развоју, образовању, контактима са породицом, старатељској заштити и разлозима престанка смештаја

Дужина боравка деце у хранитељским породицама

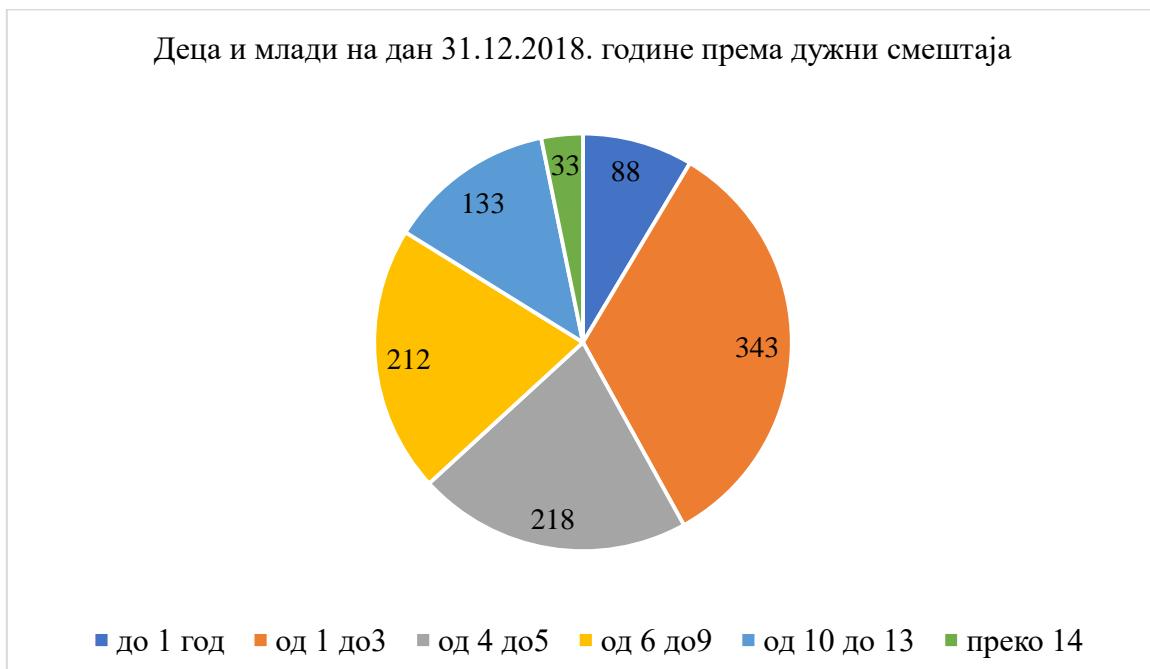
Када посматрамо групацију деце која је на хранитељству била на дан 31.12.2018. године више од половине њих, односно 64,17% је боравило на породичном смештају **дуже од 3 године**. Само 88 њих или 8,57% боравило је на хранитељству мање од годину дана.

То значи да се перспектива смештаја деце ретко разрешава у првој години, која је по многим истраживањима кључан период за постизање промене (по неким ауторима то су прва два месеца смештаја), па ни у две године које се у неким моделима система заштите појављују као рок за разрешење питања сталности за дете.

Смештаји неплански постају дугорочни, неадекватно и неефикасно планирање сталности доноси низ тешкоћа самом детету, породици, али систему заштите јер су постојећи капацитети за смештај блокирани.

Ову ситуацију приказује следећи графикон

Графикон 11: Деца и млади према дужини боравка у хранитељским породицама на дан 31.12.2018. године

Породични смештај деце са сметњама у развоју

На дан 31.12.2018. години, на евиденцији Центра је било **221** деце **са развојним и здравственим сметњама**, што представља 21,51% од укупног броја деце на породичном смештају у том тренутку. Он је за око 2,5% већи у прошлој години, а овој промени допринели су и нови смештаји деце са сметњама у развоју, али и дијагностиковање тешкоћа код деце која су већ на смештају.

У структури развојних и здравствених сметњи код деце на смештају најчешће су интелектуалне тешкоће, затим следе поремећаји понашања и тежи емоционални проблеми, сензорна оштећења, вишеструке сметње, озбиљна органска оболења и телесне сметње.

Табела 6: Број деце и младих са развојним или здравственим сметњама на смештају у хранитељским породицама према старости, 31.12.2018. године

	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	18 - 25	Укупно
Телесне	1	3	4	1	2	11
Интелектуалне тешкоће	5	10	37	19	8	79
Сензорне тешкоће	0	3	21	5	2	31
Первазивни развојни	0	1	1	0	0	2

поремећаји						
Вишеструке сметње	0	2	16	6	4	28
Озбиљнија органска оболења	0	1	6	3	3	13
Психијатријска болест	0	0	2	0	0	2
Поремећај понашања и тежи емоционални проблеми	0	0	17	12	1	30
Остало	6	6	7	6	0	25
Укупно	12	26	111	52	20	221

Из ових података се види да се често тешкоће препознају тек у школском добу, што некада значи да су критични развојни периоди недовољно искоришћени. Због тога је важно појачати рад на раном препознавању проблема и развојној стимулацији.

Право на увеђану накнаду за издржавање или увећани додатак за помоћ и негу другог лица остварује 115 деце (готово 50% ове групације), што је и бројчано и процентуално више него у прошлој години. У односу на број деце са здравственим и развојним сметњама може се закључити да је још увек недовољан обухват деце која остварују ова права, мада остаје могућност да се овакав резултат добија због тога што су категорије сметњи широко постављене. Без обзира да ли су основ за увећање накнаде, важно је да све врсте развојних тешкоћа буду адекватно препознате и да у односу на њих буду планиране потребне активности.

Образовање деце и младих на породичном смештају

У складу са узрасном структуром, међу децом и младима који су 31.12.2018. године били на смештају набројнији су ученици основне школе, њих 510 или 65% од укупног броја ученика и студената.

Образовна структура деце и младих дата је у следећој табели.

Табела 7 : Број деце према узрасту и образовној установи, на дан 31.12.2018. године

Врста образовне установе	Узраст				Укупно
	5 - 6	7 - 14	15 - 17	18 - 25	
Редовна ОШ	9	391	34	0	438
Редовна ОШ са индивидуалним програмом	0	44	9	0	53
Специјална ОШ	1	13	5	0	19
Редовна СШ	0	5	121	45	171
Редовна СШ са индивидуалним програмом	0	0	14	2	16
Специјална СШ	0	0	7	4	11
Школа за основно образовање одраслих	0	0	2	0	2
Студенти - виша и висока школа	0	0	1	68	69
Укупно	10	453	193	119	779

Двоје деце основношколског узраста и четворо деце средњошколског узраста су током прошле године напустили школовање, упркос пруженој подршци. Ту је и 7 оних који нису наставили школовање због развојних сметњи.

Са друге стране, значајан број младих користи шансу коју им пружа друштвена подршка да студирају (њих 69).

Ако анализирамо школски успех деце основношколског и средњошколског узраста, не рачунајући прваке који немају квантитативну оцену успеха, преко половине деце овог узраста (377 или 55,68%) има одличан и врло добар успех.

Поред тога, 422 деце је укључено у различите ванаставне активности, претежно спортске, као и уметничке, које су значајне за подстицање развоја у овим областима али и за самопоуздање и процес социјализације деце и младих.

Обавезан предшколски програм похађа 46 деце.

Када посматрамо другу децу млађег узраста, можемо констатовати да у групацији оних од 3 - 6 година њих 76 или 71% похађа вртић. Сматрамо да је значајно да деца старија од три године, изузев оних који су у периоду прилагођавања, буду укључена у предшколску установу. Саветници за хранитељство су, кроз сарадњу са предшколским установама, настојали да допринесу да се што већи број деце упише указујући на посебан значај укључивања у вртић за развој деце на хранитељству.

Са друге стране, деца узраста до 3 године углавном бораве у породичном окружењу, што је адекватније у односу на њихове развојне потребе. Само је 19 њих било укључено у јасле, и то због радних обавеза хранитеља.

Одржавање контакта са сродницима

Подршка контактима детета са биолошком породицом, и шире од тога, очување идентитета детета је једна од основних компетенција које се очекују од хранитељске породице, и на њој се ради и кроз обуку и кроз стручну подршку у току трајања хранитељства.

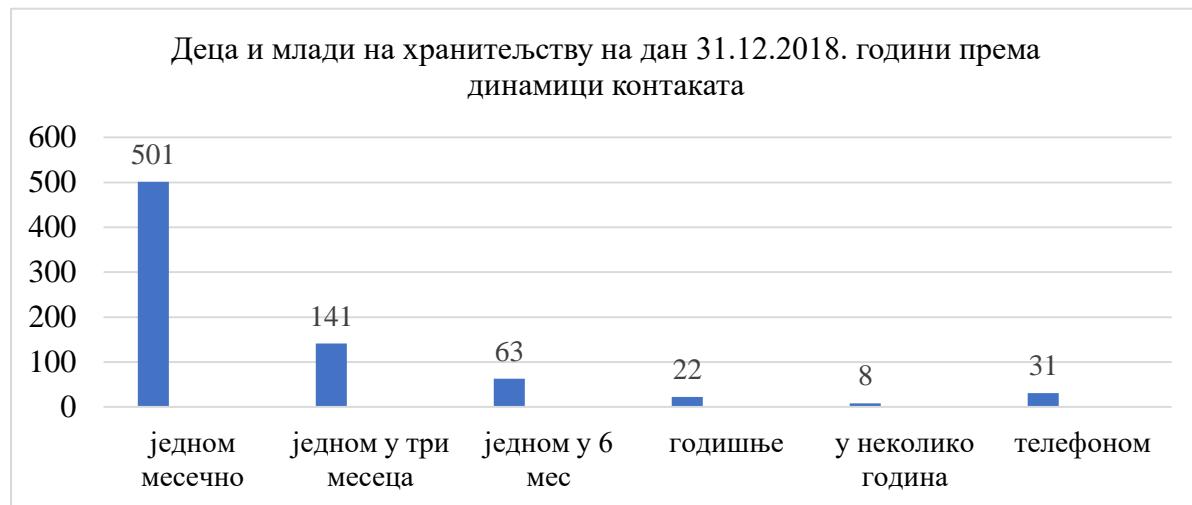
Од укупног броја деце свега шесторо деце нема сроднике, а за осморо су контакти забрањени одлуком суда. Као и у прошлој години, највећи број деце **има контакте** са сродницима - 766 или **75%** (од броја деце која имају сроднике²). Али, с обзиром на значај ове теме за заштиту деце морамо се посебно бавити децом (247) која немају контакте са родитељима, односно сродницима.

Постоје различити разлози за то. Недостатак довољне подршке биолошкој породици која се под притиском својих животних проблема, као и осећања стида и кривице повлачи из контаката, свакако је једно од објашњења. Током трајања смештаја ове везе постају све лабавије, што повратно доприноси смањењу шансе да се дете врати у породицу и тако затвара круг.

Анализа динамике контаката показује да највећи број деце виђа сроднике једанпут месечно (Графикон 15.). У ову групу укључени су и они који контакте одржавају чешће од месечног нивоа. У сваком случају ради се о динамици која омогућава континуитет контаката и она постоји за 501 дете и младу особу (посматрано према броју на дан 31.12.2018. године).

² Број деце на дан 31.12.2018. године

Графикон 12: Динамика контаката деце и младих на евидентији Центра на дан 31.12.2018. године

Када посматрамо место одржавања контаката за децу која су током 2018. године била на смештају видимо да је највећи број деце и младих контакте имао у породичном окружењу и то 39% у хранитељској породици, 23% у породици родитеља. Укупно 22% у службеним просторијама, било да је у питању центар за социјални рад или центар за породични смештај, где се контакти обично организују на почетку смештаја или онда када постоје стручни разлози због којих се морају посебно пратити и моделовати. На другом месту је контакте имало 12% (обично играоница или посластичарница за старију децу). Ту је и 4% деце која су имала само телефонске контакте.

Разлози прекида смештаја и средина у коју су деца преšла

У току 2018. године смештај је престао за **120** деце, 29 мање него у претходној години.

За највећи број деце и младих смештај је прекинут због тога што су престали законски услови за остваривање права, односно млада особа је окончала процес школовања или навршила 26 година живота. Ови млади су обухваћени широком категоријом оних који су се осамосталили мада то у пракси не значи да су заиста и остварили све услове за самосталан живот. Тако су неки од њих остали да живе у хранитељској породици или направили договор о заједничком животу са сродницима. Једна млада особа користи услугу становања уз подршку коју обезбеђује сарадничка организација „Звезда“.

Разлоге за прекид смештаја приказује следећа табела:

Табела 8: Деца и млади којима је прекинут смештај у хранитељској породици према разлозима прекида смештаја - 2018. година

Разлози прекида смештаја	Број деце/младих
Створени услови за повратак у билошку породицу/код сродника	24
Осамостаљивање	36
Усвојење	16
Губитак капацитета ХП због пормена у психофизичком стању корисника	9

Губитак капацитета ХП због промена у психофизичком стању хранитеља	10
Занемаривање, насиље или сумња на насиље над корисником	2
Насиље/сумња на насиље које је починио корисник	3
Незадовољавање функционалних стандарда	3
Други разлози	17
Укупно	120

Значајно је напоменути да се овај број разликује за 10 од табеле у апликацији „Аурора“ јер приликом њене израде није предвиђена могућност приказивања унуташњих премештаја (10), који су реализовани за децу и младе код чијих је хранитеља дошло од промена због нарушеног психофизичког статуса или других разлога.

Када су у питању деца и млади укључени у категорију „други разлози“ ту је више ситуација када је у породици дошло до животних и организационих промена због којих нису могли да наставе бригу о детету. У овој групацији је и дечак у ситуацији миграције који је својевољно отишао из породице да би наставио започети пут и младе особе које су засновале ванбрачну заједницу.

У односу на прошлу годину мањи је број деце и младих који су се вратили у биолошку породицу (за 8 или 25%) као и оних који су отишли на усвојење (за 6 или 27,27%). То је још један показатељ који говори о томе да су потребна системска решења да би се осигурало да хранитељство заиста буде привремена мера заштите.

Број прекида због криза везаних за тешкоће у функционисању породице или корисника, било да су имале елементе насиља или не, је укупно релативно мали (27 или 22,5% укупног броја прекида, односно 2,62% од укупног броја деце). За све нежељене прекиде за 17 - оро деце и младих је обезбеђена друга хранитељска породица (што није све могло да буде приказано у апликацији „Аурора“ због ограничења везаних за унутрашње премештаје), док је 18 смештено у установу .

3.4. Корисници према изложености насиљу

У складу са Посебним протоколом за заштиту деце од злостављања и занемаривања ЦПСУ Београд има формиран Тим за заштиту деце, који разматра све случајеве у којима постоји било какво сазнање о томе да деца и млади могу бити изложени насиљу.

Сагледавање и извештавање о насиљу над децом на породичном смештају изазива одређене дилеме због обавезе поштовања различитих нормативних аката као што су Општи и Посебан протокол за заштиту деце у установама социјалне заштите, као и Закон о спречавању насиља у породици. Прописани општи принципи и редослед поступака у процесу заштите се примењују и у породичном смештају, али је неопходно прилагођавање нормативних аката који би уважили специфичности овог облика заштите. Посебно указујемо на терминолошку неусклађеност у различитим актима и документима (злостављање, насиље, злоупотреба...).

У прошлој години Тим је разматрао 11 пријава, од којих се 9 односило на насиље у хранитељској породици, а две на насиље од стране наставника, односно емотивног партнера младе особе. Највећи број сумњи односио се на физичко, а једна на сексуално злостављање.

У свим случајевима пријаве Интерном тиму оне су разматране у прописаном року, прикупљене су информације о догађају и реализована почетна процена.

У два случаја су предузете хитне мере заштите (у првом измештање деце из породице, због неадекватног васпитања применом физичке казне, а у другом случају пријава полицији која је процесуирала заштиту од насиља у породици, па је донета мера забране приласка злостављача).

Четири пријаве су одбачене као неосноване, у другим случајевима није утврђено постојање неопходности примене хитних мера, али су препознати одређени ризици, Предложене су мере/активности у даљој заштити детета (нпр. заједничко планирање мера и услуга за дете, конференција случаја, преиспитивање опште подобности за бављење хранитељством, обезбеђивање додатне подршке за дете или хранитеље....).

4. СТРУЧНИ РАД

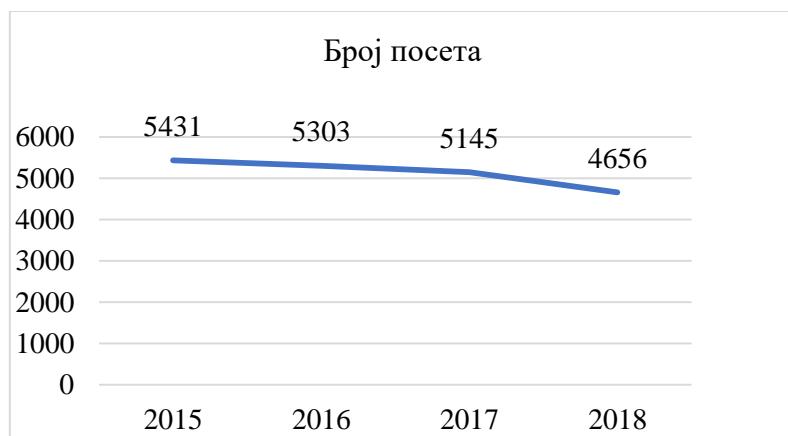
4.1. Праћење и подршке хранитељским породицама

У оквиру делатности наше установе праћење функционисања деце и младих на смештају и њихових хранитеља као и подршка у циљу унапређења квалитета живота деце и развоја хранитељских компетенција је кључни сегмент.

Специфичност стручног рада који реализује Центар за породични смештај и усвојење је у томе што се он у највећој мери реализује као теренски - кроз кућне посете. Због тога је број кућних посета један од индикатора обима стручног рада.

Укупан број кућних посета које су у 2018. години реализовали пре свега саветници за хранитељство³, а у кризним ситуацијама саветници заједно са супервизорима, је **4656** што је за 498 мање него прошле године и чини 6,15 % посета по породици. Кадровске тешкоће и организационе тешкоће већ неколико година доводе до пада броја посета.

Графикон 13: Број кућних посета, 2015. – 2018. година

Просечан број кућних посета евидентно одступа од броја који је нормиран Правилником о хранитељству, иако сам Правилник занемарује чињеницу да би једна кућна посета месечно значила да саветник нема право на годишњи одмор. Међутим,

³ У даљем тексту саветник

нормиран број кућних посета подразумева и нормиран број саветника за хранитељство и нормиран број возача у односу на број породица, посебно када се узме у обзир разуђеност терена који се покрива. С тог аспекта је смањење броја кућних посета потпуно очекивано. Овакав тренд се може очекивати све док траје забрана запошљавања.

Да би се континуитет праћења и подршке одржао користе се други видови рада као што су **састанци саветника са хранитељем**, а ређе са хранитељима и дететом или само **дететом/младом особом**, у Центру, као део стручног рада са породицом.

Разговор телефоном се користи као начин рада било да се ради о разговору чији је садржај информативан, саветодаван или је реч о интервенцији у кризној ситуацији.

Састанака са сарадницима из различитих установа и организација, у којима најчешће учествују и хранитељи и младе особе на хранитељству у циљу грађења мреже подршке је у прошлој години било 410. Најчешћи су били састанци са представницима центра за социјални рад (226), школе (120), а мање са представницима предшколске установе, здравствене установе и другим сарадницима.

4.2. Планирање подршке деци и хранитељским породицама

Послови везани за планирање заштите корисника представљају заједничку активност центара за социјални рад и центара за породични смештај. Тако постављен нормативни оквир, без јасних смерница, даје могућност за различита тумачења и отвара питање ко иницира и носи одговорност за реализацију планирања. Према члану 15. Правилника центар за социјални рад, у сарадњи са центром за породични смештај доноси план услуга и мера заштите детета. Према члану 61. истог Правилника центар за породични смештај обавља послове планирања услуга и мера заштите детета на хранитељству, у сарадњи са центром за социјални рад. Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите обавезује центар да се за сваког корисника сачињава индивидуални план услуге који „садржи активности које се предузимају ради задовољавања потреба одређених корисничких група“.

У пракси се организација заједничког планирања показује као веома сложено питање, с обзиром на велики број укључених актера и уклапање са другим обавезама и стручњака центара за социјални рад и ЦПСУ. Стручни радници Центра одазивају се сваком позиву водитеља случаја за планирање и иницирају доношење плана услуга и мера заштите детета на хранитељству у свим случајевима када то околности налажу.

У 2018. години Центар је учествовао у сачињавању 395 **планова услуга и мера** заштите за дете. За неке кориснике постоји само план услуга и мера заштите детета који се доноси заједнички са центром за социјални рад, за неке само план који сачињава саветник уз партиципацију хранитеља и деце, а за неке кориснике оба плана.

Њихова структура приказана је у следећој табели:

Табела 9 : Планови мера и услуга према фази заштите, 2018. година

Врста плана	Број планова
План припреме корисника и породице за смештај	25
План међусобног прилагођавања	5

План подршке током одвијања хранитељства	173
План припреме за промену (осамостаљивање, усвојење, премештај)	20
Укупно	223
План активности (подршке) саветника	172
Укупно	395

Мањи број планова припреме корисника и породице за смештај у односу на број смештене деце је у највећој мери у вези са бројем ургентних смештаја и ситуацијама када се састанак ради заједничког избора породице и доношење плана припреме за смештај не организује у Центру, као и чињенице да се заједнички смештаји сестара и браће уређују једним планом.

4.3. Извештавање

У складу са различитим аспектима своје делатности, Центар сачињава и доставља различите врсте извештаја, међу којима су најбројнији они који се као редовни или ванредни достављају центрима за социјални рад. Стручни радници су током 2018. године сачинили укупно **1576 извештаја**.

У структури извештаја најзаступљенији су **извештаји о остваривању заштите** корисника на смештају, која садржи и приказ напредовања сваког детета, али и процену функционисања хранитељске породице према хранитељским компетенцијама, и доставља се два пута годишње. Извештаји се евидентирају по броју хранитељских породица, без обзира на број смештене деце. Центар сачињава и извештаје о подобности за хранитељство кандидата за хранитеље, као и извештај о поновној процени подобности породице. Уколико дође до промена околности, сачињавају се и ванредни извештаји о кориснику, односно врши ванредна процена хранитељске породице и о томе сачињава извештај.

Структура извештавања приказана је у следећој табели. Она не укључује дописе којим се центар или друге институције обавештавају о околностима од значаја за децу и младе односно хранитеље.

Табела 10: Број и врста извештаја, 2018. година

Врста извештаја	Број извештаја
Извештај о међусобном прилагођавању корисника и породице	94
Извештај о остваривању заштите корисника на смештају	1191
Извештај о општој подобности породице	30
Извештај о поновној процени породице	246
Ванредни извештаји о корисницима и породицама	15
Укупно	1576

Укупан број извештаја сачињених 2018. године се готово не разликује од броја извештаја у 2017. години (1568).

4.4. Обука и процена опште подобности кандидата за хранитељство

Центар за породични смештај и усвојење Београд у обуци кандидата користи два акредитована програма: Сигурним кораком до хранитељства и Прајд програм. Обука кандидата се, у складу са Правилником о хранитељству организује као групна.

У току 2018. године обука и процена окончана је кроз рад 7 група за 79 породица, за 8 или 11,26% више него прошле године. Ово благо повећање интересовања за хранитељство резултата је интензивиране кампање, али и даље је далеко од неопходног да би се обезбедио неопходан ресурс за нове капацитете.

На жалост, након селекције пријављених кандидата кроз процес припреме, обуке и процене је само 48 (60,75%) добило позитивно мишљење о подобности за хранитељство, 9 процењено негативно, док је 21 породица, након упознавања са захтевима које подразумева улога хранитеља донело одлуку о одустајању. Једна породица је у поступку продужене процене.

Поштовање изграђених критеријума процене обезбеђује одржавање неопходног квалитета хранитељске бриге за децу и младе.

Динамика укључивања кандидата у обуку и окончања обуке и процене зависи пре свега од динамике пристизања упута од стране надлежних центара за социјални рад.

4.5. Едукативни рад са лиценцираним хранитељским породицама и програми за децу и младе

Програми редовне обуке хранитеља реализују се у складу са Правилником о хранитељству, који предвиђа ову обавезу. ЦПСУ Београд хранитељским породицама нуди велики број различитих тема, од којих су неке општије, а друге везане за одређено развојно доба или специфичне изазове.

Табела 11: Редовна обука хранитеља, 2018. година - Програми редовне обуке хранитеља са бројем група

	Тема	Број група
1.	Стандарди и права у хранитељству	2
2.	Физичка и психолошка нега беба	1
3.	Разумевање трауме - базична знања	3
4.	Разумевање трауме - базична знања ниво 2	7
5.	Обликовање и промена понашања код деце	1
6.	Подршка младима у процесу осамостаљивања	1
7.	Ненасилна комуникација (асертивност)	1
8.	Неговање идентитета детета на хранитељству	1
9.	Како разумети и процењивати самопоштовање детета на хранитељству (модул 1 Прајд програма)	4
10.	Како користити дисциплину за заштиту и одгајање детета (Модул 2 Прајд програма)	1

11.	Како комуницирати са децом и адолосцентима (Модул 1 Прајд програма)	2
12.	Изазови васпитања у адолосценцији	1
13.	Деца на мигрантској рути	2
14.	Вештине постављања граница малој деци	1
15.	Васпитање за здравље кроз животне вештине	1
16.	Трибина у Центру Звезда	1
17.	Друго - Округли сто - Потребе за подршком деци на хранитељству која су била изложена породичном насиљу	6

Програме су реализовали стручни радници ЦПСУ Београд који поседују лиценцу за специјализоване послове у социјалној заштити. Они су и аутори великог броја ових програма.

У прошлој години програме редовне обуке је прошло 442 хранитеља, што отвара стално питање како укључити све оне који се не одазивају позивима на обуке.

Активности групног рада са децом и младима

Прослава десетогодишњице рада ЦПСУ Београд, 12. децембра 2018. године била је и прилика да се она деца и млади који су посебно напредовали представе и награде. У тој групи су били и они посебно талентовани и успешни, али и млади који упркос различитим здравственим проблемима и другим тешкоћама успевају да остваре напредак.

Дан сиблинга, 10. април је у складу са успостављеном традицијом, и ове године обележен. Прослави одржаној у Дечијем културном центру је, поред браће и сестара и њихових хранитеља, присуствовао велики број представника медија.

Настављено је са реализацијом **програма стручне праксе помоћи у учењу**, у току прошле школске године ту подршку су пружале 24 волонтерски ангажоване особе, у првом полуодишишту 2018/19. године укључено је њих 9, док се још 5 студената спрема да започне свој ангажман. У току је интерни конкурс Центра за развој каријере Филозофског факултета за још 15 студената који би се укључили у овај програм.

У оквиру пројекта СОС Дечијих села Србија „**Јаки млади - одржива социјална инклузија и економска подршка младима у ризику**“ настављена је међусобна сарадња у циљу укључивања младих који напуштају заштиту у програме подршке ове организације.

У оквиру пројекта ФИЦЕ Србија „**Млади који напуштају заштиту као вршићачка подршка деци и младима у заштити**“, у коме је наша установа била партнери, формирана је организација младих „**Мој круг**“ која је укључила и децу и младе на хранитељству.

Синергија свих ових активности намењених младима који напуштају заштиту довела је до организовања омладинског лењег **кампа „Моје сутра“**, који је био веома значајан у повезивању младих. Учествовали су млади из Београда, Ваљева и Лознице, као и један број стручних радника.

Низ активности реализован је и на локалном нивоу, као на пример: радионице за младе на хранитељству „Представи сВе“ у РЈ Ваљево, састанак у Градској управи Ваљево са младима на хранитељству и представницима општине, сарадња са НСЗ, сарадња проектног тима „Буди свој“ и ЦПСУ Београд у РЈ Ваљево, а ради представљања потреба младих за запошљавањем након изласка из система хранитељства.

Поводом **Међународног дана детета**, 20.11.2019. године, уз подршку Министарства за рад запошљавање, борачка и социјална питања, за децу која се налазе на смештају у Центру за заштиту одојчади и деце, као и за децу која живе у хранитељским породицама, организована је представа „И деца су грађани света“.

Поводом новогодишњих празника, за децу су организоване пригодне представе и додела пакетића.

Настављена је сарадња са Националном службом за запошљавање на професионалној оријентацији младих који завршавају основну или средњу школу.

4.6. Супервизијски рад

Центар обезбеђује континуирану супервизијску подршку саветницима за хранитељство. Њу реализује 7 илјадних стручњака у овој области, који поред супервизијских обављају и друге послове.

Постоји неколико основних видова супервизијске подршке.

На првом месту су **индивидуални састанци супервизора са саветником**. Упротеклој години реализовано је 693 оваквих састанака, али је уз њих на дневном нивоу текла и краћа размена између супервизора и супервизанта, кроз лични или телефонски контакт.

Други облици супервизијске подршке реализују се учешћем супервизора на **заједничким састанцима** које саветник организује са породицом и/или другим актерима у заштити детета (203 састанака), као и кроз **заједничке кућне посете**, најчешће везане за кризне ситуације, као и увођење нових саветника у рад са породицом (125 кућних посета). Кроз ове директне видове укључивања супервизора у рад са децом и породицом обезбеђује се свеобухватнији увид у њихове потребе, као и моделовање одређених интервенција, што је посебно значајно за саветнике са мање професионалног искуства.

Поред тога, супервизори су активно **укључени** у процес **писања извештаја** које припремају саветници за хранитељство.

Супервизори се у највећој мери ангажују у околностима када се у функционисању деце и породица препознају кризе. То су биле ситуације везане за иссрпљеност хранитеља комплексном бригом о деци, развојне застоје и адаптибилне проблеме, поремећаје емоција и понашања, бекство од куће, конфликтне породичне односе, насиље у партнерским односима, болест хранитеља, смрт хранитеља, несарадњу хранитеља, сумње на злостављање и занемаривање.

4.7. Активности у оквиру промоције породичног смештаја

Током прошле године интензивирана је медијска кампања у којој су учествовали и стручни радници и хранитељи. Прослава дана сиблинга у априлу привукла је интересовање медија, тако да су наши представници позивани на гостовање, односно учешће у прилозима већег броја медијских кућа, углавном оних који имају фреквенције на националном нивоу. У околностима изложености хранитељства негативној кампањи која се води у многим медијима, то је било посебно значајно, јер је пружило прилику да се хранитељство на прави начин представи јавности.

Кроз учешће, посебно активно, на великим броју стручних скупова, трибина за грађане и другим манифестацијама, као што су прославе које је организовало Удружење хранитеља, представљана је наша установа, њени стручни капацитети и остварени резултати.

4.8 Тим за пријем захтева за смештај деце и младих

Овај тим прима, евидентира и разматра све захтеве за смештај деце и младих које Центар добија. Приоритет се даје деци и младима са територије за коју смо као установа надлежни. Друге врсте приоритета везане су за узраст корисника (предност се даје најмлађем узрасту због специфичне осетљивости) и хитност забрињавања .

Прошла година је, након ажурирања листе чекања, окончана са 107 захтева за смештај који, због недовољних смештајних капацитета, нисмо успели да реализујемо.

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Центар за породични смештај и усвојење Београд у дужем периоду функционише са мањим бројем запослених, што доводи до великих напора да се одржи постигнути квалитет стручног рада, посебно због околности да наша установа од свог оснивања обезбеђује подршку за све хранитељске породице на читавој територији своје надлежности. У ситуацији када све послове Канцеларије Шабац носе само два запослена стручна радника, а и у другим срединама постоји оптерећеност преко прописаних норматива и неопходност истовременог обављања више професионалних улога, ова ситуација постаје тешко одржива.

Ова чињеница је битно отежавала реализацију радних задатака, испуњавање стандарда стручног поступка дефинисаних Правилником о хранитељству и сам процес рада. Појачан је ризик од исцрпљивања запослених као и ризик по безбедност и сигурност корисника. Уколико се ситуација не промени, квалитет рада, а тиме и добробит корисника, могу бити озбиљно угрожени.

Интересовање грађана за хранитељство је већ неколико година у стагнацији што доводи до смањења броја хранитељских породица у околностима у којима су потребе за смештајем деце и даље велике. Овај несклад између потреба и капацитета за смештај мора се превазилазити на неколико планова.

Први би био плански **осмишљена кампања** за мотивисање нових хранитеља. Други, једнако важан, односи се на деловање на плану благовременог **разрешавања перспективе заштите деце**, односно скраћивања времена њиховог боравка на хранитељству што би довело до ослобађања заузетих капацитета за смештај.

Највећи број хранитељских породица **испуњава прописане стандарде** и обезбеђује задовољавање потреба и напредовање корисника на породичном смештају у складу са њиховим потенцијалима.

Када је у питању **срдничко хранитељство**, неопходно је развијати стручни приступ који ће уважити његове специфичности, афирмисати снаге, али и јасно препознавати потребе у процене и планирања подршке.

Недовољна нормативна уређеност **ургентног**, као и тешкоће које се у пракси јављају у одвијању **повременог породичног смештаја**, доводе у питање њихов развој.

Као и до сада, тешкоће у пракси изазива **неусклађеност** између Закона о социјалној заштити, Правилника о хранитељству и других подзаконских аката, као и неусклађеност нормативних аката са искуствима из праксе.

Тешкоће које се у пракси појављују у **сарадњи са центрима за социјални рад** захтевају низ активности на унапређењу сарадње на плану достављања и ажурирања документације, заједничког доношења одлука и планирања као и континуиране размене информација, али и изградње заједничког оквира када је у питању најбољи интерес корисника и процена капацитета и потреба.

Постоји потреба за **унапређењем сарадње са предшколским установама и школама**, првенствено на плану заједничког разрешавања случајева дискриминације којима су нека деца изложена, као и њеног превенирања. Више трибина организованих у локалним заједницама у току прошле године показале су се као пример добре праксе.

Породични смештај одраслих и старијих корисника као и **послови** у области **усвојења** нису нормативно уређени нити су обезбеђени кадрови, те се **не обављају**.

Десет година рада установе показало је све **кључне тачке** на којима је потребно начинити промене у циљу унапређења рада не само ЦПСУ Београд, већ и других оваквих установа у Србији, као и хранитељства и заштите деце. То се односи и на начин вођења евиденције и документације, извештавања, унапређење методологије рада и са тим повезано стручно усавршавање, као и повезивање са другим актерима уз јасну поделу улога.